

berust op het beginsel, dat ook aan den proportiepasser ten grondslag ligt; de verhouding van het *niet* verstelbare werktuig is van 1:10.

Brengt men een stapel papier tusschen de kaken der tang, dan geeft een wijzer, die zich over een aan het einde der greep van het werktuig bevestigde segmentschaal beweegt, het tienvoud der dikte van dien stapel aan; — het meten van de dikte van 10 vel of van veelvouden van dit aantal, verdient daarom aanbeveling.

Nauwkeuriger uitkomsten verkrijgt men met den papierdiktemeter vervaardigd door Schopper te Leipzig, een werktuig waarmede in tegenstelling van den millimeterpasser, rechtstreeks de dikte van één enkel vel kan worden bepaald.

Het apparaat heeft geheel het uiterlijk van een miniatuur figuurzaag, ter plaatse waar bij dit werktuig de zaag zich bevindt, merkt men bij het toestel van Schopper twee schijfjes op, waartusschen het papierblad geklemd wordt; één, onbeweeglijk bevestigd aan het boveneind van den beugel, en één beweeglijk, wijl het verbonden is aan een schroef, waarvan de gang juist één millimeter bedraagt.

Het ondereind van den beugel is tot moer dezer schroef ingericht, en voorzien van een cilindrisch verlengstuk van geringer middellijn dan een nader te beschrijven huls; op het cilindrisch verlengstuk is een millimeterschaal in de richting van de as der schroef aanwezig.

Aan de schroef kan een beweging worden medegedeeld, door middel van een aan haar ondereinde stevig bevestigde geribde schijf, waarmede met behulp van een wrijvingskoppeling de huls verbonden is, wier boveneind over het cilindrisch verlengstuk glijdt.

Boven dit cilindrisch verlengstuk, op de moer dus, is een deelstreep aangebracht, die in staat stelt hondersten van een millimeter af te lezen op een vertikale schaalverdeeling, voorkomende op het conisch afgewerkte bovineinde der huls.

Op de horizontale millimeterschaal van het cilindrisch verlengstuk wordt de dikte afgelezen van bordpapier, of van stapels papier, waarvan deze afmeting meer dan één millimeter bedraagt; op de vertikale verdeeling der huls, de dikte van papier beneden deze afmeting. De dikte van het tusschen de schijven geklemde papier wordt steeds onder nagenoeg dezelfde drukking afgelezen, omdat de wrijvingskoppeling van de huls en de aanzetschijf, bij een bepaalden druk verbroken wordt, en de schijf de huls dan niet meer medeneemt, ook al wordt zij vaster aangedraaid.